رئیس سازمان داوطلبان در گفت و گو با «شهروند» تشریح کرد

گام‌های بزرگ داوطلبان هلال احمر در سه پویش ملی

[مریم رضاخواه] در آستانه تابستان سه پویش بزرگ سازمان داوطلبان جمعیت هلال احمر با طنین گام‌های هزاران داوطلب، خیابان‌ها، جاده‌ها و کوچه‌ها را به لرزه انداخته است. پویش‌هایی که امید هستند در دل نیازمند، نوری در عمق محرومیت و مرهمی بر زخم‌های بی‌صدا.

«نذر خدمت ۸»، نام آشنای کاروان‌های سلامت و آموزش نخستین پویش این روزهاست که دوباره به راه افتاده است؛ با همان چادرهای سفید، با همان پزشکان خستگی‌ناپذیرو با همان دل‌های بزرگ که از جاده‌های پرپیچ‌وخم نترسیدند و رسیدند تا صدای نبض روستاهای فراموش‌شده شوند و هشتمین گام خود را در هشتمین سال پویش محکم تر بردارند.

صدای یک پویش دیگر هم این روزها پیچیده است: «مرهم مهر ۴». برای چهارمین سال متوالی برگزار می شود. نه برای فصل تابستان، برای روزهای داغ‌ترِ اربعین. پویشی که از اول ماه ذی‌الحجه، با هدفی بلند آغاز می شود تأمین دارو و تجهیزات برای زائرانی که به عشق حسین راهی می‌شوند و در سایه این پویش، داروها به نشانه مهرورزی با کاروان های سلامت در سطح کشور همراه می شوند تا دردی را درمان کنند و بیماری را نجات دهند.

و سومین طنین، از دل خانه‌ها برمی خیزد؛ از حیاط‌هایی که قرار است یک‌باره آشپزخانه‌ای عمومی شوند، از دست‌هایی که بسته‌های معیشتی را تا در خانه نیازمندان می رساندند. «خونه به خونه، مهمونیه» نه فقط طرحی برای حمایت، که جشنواره‌ای از مهر است در دل عید غدیر. هر خانه می شود پایگاهی برای توزیع لبخند. هر دیگ غذا می شود ظرفی برای تقسیم همدلی.

این گزارش، سفری‌ست میان دل‌های در تپش؛ روایتگر فصلی که نه فقط از آفتاب، که از آتش دل‌های داوطلبانه داغ شد.

جواد عزتی وظیفه خواه، رئیس سازمان داوطلبان هلال احمر در گفت و گو با «شهروند» جزییات ۳ پویش این روزهای سازمان داوطلبان را تشریح می کند. «از اسفندماه ۱۴۰۳ که مقدمات پویش هلال رحمت را آغاز کردیم تا امروز که در گرمای شروع تابستان، پویش‌های نذر خدمت ۸، مرهم مهر ۴ و خونه به خونه مهمونیه وارد مرحله اوج شده‌اند، لحظه‌ای نبوده که داوطلبان ما میدان را خالی کرده باشند. این سه پویش، بازتابی از نیاز زمانه، نبض جامعه و اولویت‌های انسانی امروز ماست. سه پویش که هرکدام شان روایتی جداگانه از همدلی، داوطلبی و امید است؛ اما وقتی کنار هم قرار می‌گیرند، تصویری کامل‌تر از مأموریت سازمان داوطلبان را ترسیم می‌کنند.

در هلال رحمت، قصه‌ها از دل افطارهای ساده در حاشیه شهرها و روستاها بیرون می‌آمد؛ قصه کودکانی که سهم‌شان از رمضان، یک وعده غذای گرم بیشتر بود. او معتقد است: «این پویش، یادآور مسئولیت ما در برابر معیشت فراموش‌شده‌ترین اقشار جامعه بود. اما ما آنجا متوقف نماندیم. با آغاز نذر خدمت ۸، به دل کوه و بیابان، به دل روستاهای محروم و محله‌های بی‌نام‌ونشان شهری رفتیم.

در این مرحله، مفهوم «پروژه داوطلبی» معنای تازه‌ای گرفت. یعنی کار را از دل مردم شروع کنیم، با فکر مردم جلو برویم و برای مردم تمامش کنیم؛ بی‌هیچ وابستگی به بودجه‌های سنگین یا تشریفات اداری. یک گروه داوطلب، یک خیر محلی، یک نیاز روشن و یک برنامه اجرایی؛ همین کافی بود برای ساخت یک پل، تأمین آب یک روستا، یا درمان یک بیمار.

جاده پیچ‌درپیچ است و غبار، بی‌وقفه صورت‌ها را می‌پوشاند. آفتاب تیز ظهر تابستان، انگار که امتحانی الهی باشد، داغی‌اش را روی شانه‌ها می‌ریزد. اما هیچ‌کس گلایه‌ای نمی‌کند. در ماشین، سکوت کوتاهی برقرار است. فقط صدای ضربان قلب داوطلبانی می‌آید که می‌دانند مقصدشان، تنها یک روستا نیست، بلکه گوشه‌ای از دل ایران است که سال‌هاست چشم‌انتظار خدمت مانده‌اند.

تا این لحظه، طرح نذر خدمت ۸ در ۶ استان اصلی شامل گیلان، گلستان، سیستان و بلوچستان، فارس، کرمان، زنجان اجرا شده و دست‌کم حدود ۱۵۰۰ نفر و ۴۸ خانوار مشخصاً از خدمات آن بهره‌مند شده‌اند. همچنین با اجرای طرح آبرسانی در سیستان و بلوچستان و فارس، مجموع تعداد روستاهای تحت پوشش تاکنون به بیش از ۳۸ روستا می‌رسد.

مرهم مهر، ادامه راهِ مرهم زائر

جواد عزتی‌وظیفه‌خواه، رئیس سازمان داوطلبان، با نگاهی مطمئن و لحنی آرام اما پر از انگیزه، از تحولی تازه در فعالیت‌های بشردوستانه جمعیت می‌گوید؛ تحولی که نامش «مرهم مهر» است، اما عمق آن بسیار فراتر از یک عنوان ساده است. «سال‌ها بود که پویش «مرهم زائر» را فقط برای اربعین اجرا می‌کردیم؛ جمع‌آوری دارو و تجهیزات پزشکی برای زائران حسینی. اما امسال خواستیم یک قدم جلوتر برویم. طرح را توسعه دادیم و اسم تازه‌ای روی آن گذاشتیم: «مرهم مهر». چون فقط زائران را در بر نمی‌گیرد، بلکه مرهمی است برای هر دردی در هرجایی که یک هموطن نیاز دارد.»

او توضیح می‌دهد که این پویش از اول ذی‌الحجه تا ۲۰ تیرماه با تمرکز بر زائران اربعین و از ۲۰ تیر تا پایان شهریور برای پشتیبانی کاروان‌های سلامت ادامه دارد. مشارکت‌ها هم دو گونه است: نقدی و غیرنقدی. مردم می‌توانند داروهای مازاد سالم در خانه‌هایشان را به خانه‌های هلال یا شعب جمعیت اهدا کنند. البته با رعایت شرایط خاص: دارو باید بسته‌بندی اولیه داشته باشد، تاریخ مصرفش حداقل ۶ ماه اعتبار داشته باشد و داروهایی مثل اسپری، پودر، داروهای یخچالی یا فله‌ای قابل قبول نیستند. «تمرکز ما بیشتر بر جلب مشارکت شرکت‌های دارویی و کارخانه‌هاست؛ خوشبختانه بسیاری از تولیدکنندگان دارو داوطلبانه وارد این میدان شده‌اند. البته خانواده‌ها هم سهم بزرگی دارند. مادری را به یاد دارم که با بغض می‌گفت: این دارو را برای پسرم خریده بودم که حالا دیگر به آن نیاز ندارد. کاش به درد کسی در مسیر کربلا بخورد. این یعنی مرهم مهر.» «داروها در پایگاه‌ها و مراکز جمع‌آوری می‌شوند، سپس توسط تیم‌های تخصصی ما بررسی، دسته‌بندی و به مراکز درمانی در مرزها و مسیرهای زائرپذیر منتقل می‌شوند. بعضی داروها هم در بیمارستان‌های موقت هلال احمر در خاک عراق مورد استفاده قرار می‌گیرند.»

عزتی‌وظیفه‌خواه به نوع داروهایی که بیشتر به کار می‌آیند، اشاره می کند: «گرمازدگی، مشکلات گوارشی، دیابت، زخم، سوختگی، مسکن‌های عمومی... این‌ها شایع‌ترین نیازهای دارویی ما در اربعین است. برای همین، پمادها، سرم‌ها، قرص‌های گوارشی و تجهیزات پانسمان همیشه جزو اولویت‌ها هستند.»

ساختن شبکه‌ای از همدلی

رئیس سازمان داوطلبان می‌گوید هدف نهایی آن‌ها فقط پشتیبانی دارویی نیست، بلکه ساختن شبکه‌ای از همدلی است: «مرهم مهر فقط یک پویش نیست. فرصتی است برای اینکه یک ملت، حتی با یک قرص یا یک شیشه دارو، در بزرگ‌ترین راهپیمایی دنیا سهیم شود. فرصتی است برای اینکه مادر پیر در روستایی دورافتاده یا یک کارخانه‌دار در پایتخت، هر دو بتوانند مرهمی باشند بر زخم زائر. رئیس سازمان داوطلبان به پویش سال گذشته نیز اشاره می‌کند که چه دستاورد بزرگی پشت آن بود. «سال گذشته، سومین پویش مرهم زائر را برگزار کردیم. مردم نشان دادند که هنوز هم در مسیر اربعین، دل‌شان با زائر و زخم و سلامت یکی است.»

او با افتخار آمار را مرور می‌کند: «در مرهم زائر ۳، ایرانی‌ها بیش از ۱۸ میلیارد و ۵۰۰ میلیون ریال فقط به صورت نقدی کمک کردند؛ مبلغی که مستقیم برای خرید دارو و تجهیزات پزشکی در مراسم اربعین، کاروان‌های سلامت و سایر برنامه‌های بشردوستانه هزینه شد.»

اما مرهم زائر فقط پول جمع آوری نشد. عزتی‌وظیفه‌خواه با دقت بیشتری توضیح می‌دهد: «مردم داروهای سالم و مازاد مصرف‌شان را هم آوردند؛ داروهایی که شرایط مشخصی داشتند، بسته‌بندی شده، غیر یخچالی، و کاملاً قابل استفاده. این داروها در خانه‌های هلال، شعب و پایگاه‌ها جمع‌آوری شدند و از آنجا راهی مناطق نیازمند شدند؛ از موکب‌های عراق تا روستاهای محروم ایران.» او با مکثی حاکی از افتخار ادامه می‌دهد: «ما فقط واسطه بودیم؛ واسطه‌ای برای عبور مهر از دل خانه‌ها تا جان زائران و نیازمندان. بخش زیادی از این داروها در کاروان‌های سلامت و برنامه‌های دهه آخر صفر نیز استفاده شد. همین تجربه موفق باعث شد که امسال، مرهم مهر را گسترده‌تر و ملی‌تر پیش ببریم.»

اطعام غدیری با طعم مهربانی مردم

پویش ملی «خونه به خونه، مهمونیه» یکی دیگر از پویش های این روزهاست. رویدادی که با الهام از سنت اطعام در عید غدیر و فرهنگ علوی، با مشارکت سازمان داوطلبان جمعیت هلال احمر و همراهی مردم، خیرین و نهادهای مردمی، در حال اجراست. پویشی که به جای جشن در سالن‌های مجلل، شادی را خانه‌به‌خانه می‌برد؛ درست همان جاهایی که بیشتر از همه، نیاز به مهربانی دارند این بار قرار است در خانه‌های کوچک و محله‌های فراموش‌شده، بوی غذا بپیچد. بوی نذری غدیر، بوی عشق علوی، بوی نانی که با دستان مردم پخته می‌شود برای مردم. «خونه به خونه، مهمونیه» فقط یک پویش اطعام نیست، یک رسم است؛ رسمی برای بازگرداندن شادی به سفره‌هایی که مدت‌هاست مهمان ندیده‌اند.

روایت داریم که اطعام در روز غدیر، پاداشی هم‌سنگ نجات جان انسان‌ها دارد. مادر جمعیت هلال احمر باور داریم که این فقط یک مناسبت مذهبی نیست؛ یک فرصت طلایی برای با هم بودن، برای مهمانی دادن و برای هم‌سفره شدن با نیازمندان است.» این را دکتر محمد جواد عزتی وظیفه‌خواه، رئیس سازمان داوطلبان جمعیت هلال احمر، با لحنی محکم و چشمانی مطمئن می‌گوید. او از پویشی صحبت می‌کند که ریشه در سنت‌های ناب اسلامی دارد و تنه‌اش را در خاک مردمی‌ترین بخش‌های ایران دوانده است: پویش «خونه به خونه، مهمونیه». او ادامه می‌دهد: «امسال در آستانه عید غدیر تصمیم گرفتیم مهمانی بزرگ علوی را به خانه‌های مردم ببریم. به دل شهرها و روستاهایی که شاید خیلی وقت است بوی غذای گرم به آن‌ها نرسیده. با همراهی مردم، خیرین، داوطلبان و حامیان مهربان‌مان، غذاهای گرم تهیه می‌کنیم و با عزت و احترام، مهمان خانه‌هایی می‌شویم که شاید سفره‌شان مدتی ست ساده‌تر از همیشه شده.» پویش «خونه به خونه، مهمونیه» یک طرح صرفاً توزیعی نیست؛ بلکه نوعی هم‌سفرگی اجتماعی است. هم‌سفرگی با نیت نیکی و برکت. با الهام از منش اهل بیت (ع). دکتر عزتی می‌گوید هزینه هر پرس غذا ۴۰۰ هزار تومان برآورد شده؛ «اما با لطف خدا، همت مردم، و ایمان به هدف، ما امیدواریم که بتوانیم هزاران خانواده را در سراسر کشور، میهمان سفره حضرت امیر (ع) کنیم.» او تأکید می‌کند: «مردم می‌توانند از هر جای کشور، در این مهمانی شریک شوند. اگر نذری دارند، اگر دلی دارند که می‌تپد برای شادی دیگران، اگر می‌خواهند سهمی از اطعام غدیری داشته باشند، فقط کافی ست کمک‌های نقدی‌شان را از طریق شماره حساب ۹۹۹۹۹ بانک سپه یا کد دستوری #۹۱۱۲ واریز کنند. هر تومانش برکت است.» پویش تا روز عید غدیر ادامه دارد و تمام مبالغ جمع‌آوری شده، بی‌کم‌وکاست، صرف تهیه، بسته‌بندی و توزیع غذا در محلات کم‌برخوردار خواهد شد. «این مهمانی، فقط برای اطعام شکم نیست؛ برای اطعام دل‌هاست. برای یادآوری یک حقیقت قدیمی: در دل جامعه، هنوز هم امید هست. هنوز هم مهربانی از خانه‌ای به خانه دیگر می‌رود. هنوز هم می‌شود مهمانی داد، بی‌منت، بی‌مرز، فقط برای رضای خدا.» وقتی کنار هم می‌نشینیم و گزارش استان‌ها را مرور می‌کنم، به یک چیز باور دارم: این سه پویش، سه ضلع یک مثلثند که نامش را می‌گذارم «مثلث امید». مثلثی که یک ضلعش معیشت است، یک ضلعش توانمندسازی و عدالت اجتماعی، و ضلع دیگرش سلامت و داوطلبان ما، ستون‌های این هندسه‌اند.

نذر خدمت؛ تبلور ۸ سال ایستادگی داوطلبانه در برابر محرومیت

پویش «نذر خدمت» حاصل هشت سال همت داوطلبانی است که از نخستین جرعه آب در «نذر آب ۱» تا امروز که هشتمین مرحله نذر خدمت آغاز شده، بی‌تکلف و بی‌هیاهو، دل به دل محرومان سپرده‌اند. این پویش فقط کمک‌رسانی نیست؛ روایت پایداری و معنا دادن به نذر در قامت خدمت است.

از سال ۱۳۹۷ که داوطلبان هلال‌احمر در پاسخ به بحران خشکسالی در سیستان‌وبلوچستان، نخستین نذر آب را رقم زدند، تا امروز که «نذر خدمت ۸» به‌مثابه طرحی ملی در حال اجراست، مسیر پررنج اما پرثمری طی شده است. محمدجواد عزتی، رئیس سازمان داوطلبان جمعیت هلال‌احمر، با صدایی آرام اما استوار، این مسیر را نه فقط در قالب آمار، بلکه به عنوان دستاوردی اجتماعی توصیف می‌کند که زیست انسانی در روستاهای محروم را دگرگون ساخته است. در «نذر خدمت ۷»، بیش از ۲۰۰ هزار نفر از خدمات رایگان داوطلبانه بهره‌مند شدند. این خدمات نه فقط درمان و دارو بود، بلکه بهداشت، آموزش، آب سالم، بسته‌های غذایی و حتی مهارت‌آموزی را نیز در بر می‌گرفت. چیزی فراتر از خدمات امدادی معمول؛ نوعی هم‌زیستی و هم‌نفسی با مردمی که سال‌ها در سایه زیسته‌اند.

کاروان‌هایی که راهی دورافتاده‌ترین مناطق شدند، پزشکانی که با جان و دل از کودکان تب‌دار و مادران نگران مراقبت کردند، معلمانی که در کوله‌های خود برای کودکان بی‌مدرسه کتاب آوردند، لوله‌کش‌هایی که آب را به خانه‌های تشنه بازگرداندند... این‌ها تصویرهایی از یک نذر همگانی‌اند که شکل گرفته و رشد کرده و حالا به پختگی رسیده است.

اما نذر خدمت، فقط تکرار یک الگوی امدادی نیست؛ این پویش، الگویی است برای حکمرانی مشارکتی؛ نمونه‌ای از قدرت جامعه مدنی که وقتی به آن اعتماد شود، می‌تواند شکاف‌های عمیق توسعه را پر کند. از آب شرب تا آموزش کارآفرینی، از توانمندسازی زنان روستایی تا درمان سالمندان، این طرح به زندگی مردمانی رنگ داده که سال‌ها با رنج زیسته‌اند.

در نذر خدمت ۸، عزمی تازه برای تعمیق و انسجام خدمات شکل گرفته است؛ برنامه‌ای منسجم‌تر، هدفمندتر و با مشارکت بیشتر. دیگر نذر خدمت فقط یک پروژه نیست؛ پلتفرمی برای هم‌افزایی نهادهای مردمی، خیران و ظرفیت‌های اجتماعی است.